

Bence Lajos*

A "világos" Zaláról

De valóság, de vad föld!
(Dudás Kálmán, 1943)

Neve egy picit szlávós:
"tisza, csillogó,
fényes, világos" talányos.
Mindig sötét,
mindig ködös és sáros,
ritka itt a lélek-virág,
silány ebben is
a kvóta, de volt Zrínyije,
kinek hódolt Európa.
Nem volt soha jussa
Európa.

Itt is Zala, itt is sár,
itt is Zala, itt is vásár -
Ez is Zala, szívünk
csücske, lelkünk ezüstje.

Deákul, meg
oláhul is az, vagy hát
ki tudja mi is az igaz.
Ez is Zala: sötétségnek,
ködnek hona, ritkán volt
kegyes "a sors bona".
De ládd, fény
pislákol a dombon
túl, a boreasi szél
elúzi a felhőt,
fákat tép ki, csavar
tövestül.

Sjött Janus, Jánosunk,
Panonius, s "teremnek
a könyvek", búgó dallam
szegődik a dalnokhoz.

Magyar diák, nem csak
Itáliában tanul, mint egykoron,
figyel, hol fény pislákol
- ez is Zala, mint
egykor vala.

Deákok, Zrínyik, Bánffyak,
Zalák, Wlassitsok
szülője.

De nevelésüket mindig
a nagyvilágra bízta.
Aki itthon maradt -
itthon nem volt semmi -
de lehetett jól enni
rablólóhúst, dödőllét,
gánicát, tengődött
a földdel, ki maradt,
s lett belőle senki,
elmaradt.

- De valóság, de vad élet!
határán a mindenségnek,
nem volt hosszú búcsúztató,
elment, kit a császár hívott,
- "eb ura fakó" -
jóváhagyó mosoly, sóhaj
a "háskón" túlra nem
kísérte tekintet
a vándort.

- De valóság, de vad föld!,
az enyészet földje,
szikáran koppan a rög a
szemfedőn, a koporsón.

Sötét Zala,
Világom,
itt egy magtár, ott
egy malom, de hiányzott
a tanító, az iskola.

S jött Wlassits,
az "osztályfőnök"
az iskolaépítő, a tanító,
a bölcs: nem maradhat
tudás nélkül ez a föld,
művelésre szorult minden,
mi terem
gyümölcsös, szőlő,
a nádas, a berek,
nem rejtett itt
aranyrögöt,
csak a koponya,
csak a Fő a fő,
nem halom,
nem verem,
országos volt a nyomor
a fejekben Alsólendván,
Söjtörön, Egerszegen.

Lendva, 2002 novembere

(*Borbás György készülő Wlasics Gyula monográfiájának bevezető költeménye.)

Őszi vers, avagy egy fogalom detronizálása

(Végérvényesen minden)

Ilyenkor kell verset írni,
Ősz elején,
nem levélhulláskor, nem virágelesés
idején, mikor a rőt
szín még alszik a növényben,
mikor még tart a gombák
szezója...

A pillánkon fennakadó
pókhálót ökörnyálnak
nevezni,
az utat útnak,
sőt erdei gyalogútnak,
a pocsolyák tükrére
rátapadó nejlonzacskót
a civilizáció melléktermékét,
nem békanyálnak.

S a békát is békának,
nem keresni a békével
való rokonságnak fikarcnyi
lehetőségét, elhessegetve
mindenféle

po- és etikus allúziónak,
malórnek a lehetőségét is,
kirekesztve a rétegződés
minden nemét, változatát,
a szeptember vége
hangulatának -hűségnek - szerelemnek,
életnek-halálnak - betüremkedését,
csak a külsőségekre figyelni.

Például, hogy a nyár elején
leesett gomb miért
nincs még felvarrva a
nadrágra, s miért mindig
közvetlenül vizelés előtt jut
eszembe, hogy fel kellene
már varratni.
S remélni, sőt hinni,
hogy egyszer talán
végérvényesen minden:
a leszakadt gomb,
rőt levél és a békanyál is
a helyére kerül.